

BOHUMIL HRABAL

SLAVNOSTI SNĚŽENEK

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

A na pódiu už ležel kaňour, celej v krvi a řval a chroptěl, a učitelka stála taky ztuhlá s ukazovátkem na tabuli, kde visel přenosnej obraz domácího vepře, a Janeček zalíčil, protože kanec, když uviděl Janečka a pušku, tak se naposledy vztyčil, aby zaútočil, ale když otevřel tlamu, tak Janeček vystřelil a uskočil, a kanec proběhl kolem něj, ty jeho tesáky se zaleskly a projely mimo lejtko a stehno Janečkovi, ale přesto zamazal Janečkovi krví kalhoty a začernil ty štruksky štětina a blátem... a pak padl a chrčel, natáhl tepající nohy, a tak, jako když končí nějaká symfonie v rádiu, tak zvolna dochroptěl... Pot z nás lil, když jsme gratulovali šťastnému střelci, ze kterého kapal pot taky, a tak jsme stáli, jako bysme vyšli z nějakého deště nebo sprchy, a kouzlo spadlo z žáků a učitelky, zase se pohybovali, ale směrem ke dveřím, když učitelka se vzpamatovala a když poděkovala střelci Janečkovi, poprosila Prosím vás, když už jste tady, vezměte si ukazovátko a ukažte a řekněte, z jakých částí se skládá takové divoké prase neboli divočák, a vůbec, řekněte nám něco ze života takového prasete... A Janeček vzal ukazovátko, a to bylo jeho, když se zkoušeli nový adepti do myslivosti, tak to bejval Janeček, kterež zkoušel a dával otázky, tak hlas se mu klepal rozčilením, ale tichým hláskem vykládal a ukazoval, kde má zesnulý štětinač mordu, kde plec, a kde jsou tesáky...

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

- první vydání (1978) obsahuje 16 povídek (některá později/novější vydání obsahují povídek více)

- úryvek je z povídky Hostina

Polomy v lese – vypravěč (sám autor) popisuje, jak nemá rád návštěvy. Vždy ho vyrušují, když píše, a zatímco návštěva hovoří, jemu uniká čas a inspirace. Potom si vzpomene na dobu, kdy se v lese (Kersku), kde má chatu, lámaly větve i celé stromy; byla to doba, kdy měl klid. Přestane si stěžovat až ve chvíli, kdy z okna vidí paní Beníkovou. Je to dáma, která si nikdy nestěžuje, vždy je skvěle oblečená a usměvavá.

Hostinec u Bernarda – vypravěčův bratr a jeho žena si vysnili, že si otevřou lesní restauraci Hájenku v kerském polesí. S realizací jim pomáhal bratranec Heinrich, který neustále vyprávěl nějaké příhody. Vypravěč se vyjádřil, že by bylo dobré mít u Hájenky dobrosrdečného bernardýna, a tak ho Heinrich koupil od spisovatele Gela. Na ústředí potom řekli, že Hájenku si ponechá původní nájemce, manželům zůstal jen sen mít svou hospodu a bernardýn.

Pan Metek – u vypravěče na chatě zastavil soused, pan Metek, a ukazoval, že má v sajdkáře naloženou mrtvou ovci. Žádal, aby mu ji vypravěč pomohl naporcovat a připravit různá jídla. Vypravěč ochotně šel, vzal s sebou nože, škopek, koření a další potřebné věci. Na chatě pana Metka bylo neskutečně moc různých věcí, které pan Metek výhodně koupil – vesty bez dírek a knoflíků, desky hrající jen do poloviny, teodolity bez čoček, levé boty... Vypravěč tím byl překvapený, ale svým způsobem panu Metkovi záviděl, že se raduje z maličkostí.

Na zahrádce – dalším z vypravěčových sousedů je pan Karel, který pleje vleže, protože má ohromné břicho. Vypráví, že se už mnohokrát pokoušel školit (udit) salám, ale vždycky ho sežral, protože on vždycky všechno sežere.

Králíčci v křídle – pan notář už byl velmi starý, ale vypravěč ho obdivoval, s jakou elegancí se pohybuje. Když byl vypravěč u pana notáře na návštěvě, ukázal mu notář svůj klavír značky Petrof, v němž byli králíci, kteří se okusovali (vykastrování králíci mají křehčí maso). Vypravěč byl zděšen.

Čekání na chleba – vypravěč sděluje, jaké řeči vedou lidé, kteří čekají, než do místního krámu dovezou chleba. Mezi čekajícími je například umělec pan Junek nebo nevidomý pan Major.

Maminčiny oči – vyprávění srnečka. Vyrostl s maminkou a bratříčkem na poli. Jednou přijel kombajn a bratříčkovi zranil nohu, takže potom skákal jenom po třech, ale maminka ho podpírala a pomáhala mu. Když nastal čas honů, maminku i bratříčka střelili myslivci a srneček zůstal sám. Po čase v lese potkal paní z hájovny, která měla stejné oči jako jeho maminka. Vydal se za ní a brzy se spřátelil s jejím synem. Hráli si spolu, lidé dali srnečkovi jméno Lesan a trávili s ním i Vánoce. Po Vánocích, když se pán z hájovny celý rozčilený vrátil z rodičovských schůzek, zakázal synovi se s Lesanem za trest scházet. Zmatený Lesan utíkal a utíkal, až doběhl před myslivce, kteří ho zastřelili.

Jeden Dětský den – vypravěč vzpomíná na Dětské dny, které se v Kersku dřív konaly. Chystala je ustanovená komise. V jednom roce přišli jen tři lidé, tatínkové se omluvili a místo oslav pracovali. Kerskem zněly vrtačky, sekačky a další stroje, také vyhrávala rádia. Až večer se sešlo víc lidí u ohně, kde hasiči trnuli, že vzplane požár. Místo toho ale byla pořádná průtrž mračen. Nyní se Den dětí nekoná, koná se Kerská pouť, na které je tolik lidí, že se ani neznají.

Mazánkův zázrak – pan Franc je milovníkem květin. Vypráví o nich s láskou a svůj proslov prokládá vyprávěním o beranovi, který je nesmírně plodný a pan Franz má díky němu stále nové ovečky. Z domu vybíhají Francova žena a dcera, obě mu spílají, ale on se brání. Mazánkův zázrak je jeden z jeho milovaných stromů. Na konci povídky bodne pana Franze vosa, a tak ho odvázejí do nemocnice, protože je alergik.

Pan Kakra – další obyvatel Kerska, pan Kakra, byl odborník na filmy, znal zpaměti všechny herce. Také vypravoval příběhy o okolních hospodách. Nikdy nechyběl na žádné svatbě, kde snědl nejvíc ze všech svatebčanů, a po pohřbech si vyžádal nebožtíkovy šaty a ty chodíval prodat do bazarů. Následuje příhoda o tom, jak chtěli jít s vypravěčem do kina, ale nepřišlo 12 lidí a promítač odjel na ryby, takže na promítání nedošlo. Povídka končí přeměšováním vysněného letadla Jumbo, při němž pan Kakra vstoupil do cesty autu, které ho srazilo a zranilo. Do Kerska už se po zranění nohy nevrátil, bydlel v domově důchodců.

Slavnost sněženek – Vypravěč hledá v Kersku jistého pana Limana, vlastníka krásného forda. Narazí na podivného muže, který strašně páchne, všude kolem něj žijí slepice a jenž zná každou kerskou chatu, ulici, alej i strom. Ukáže se, že jde právě o pana Limana, který má to nejdražší auto, ale žije ve špíně.

Přátelé – v Kersku žil také vozíčkář Pavel se svou krásnou snoubenkou, úplným andělem, Olinkou. Za ním občas přijížděl další vozíčkář, Lothar, znali se z léčebny v Kladrubech. Oba to byli milovníci života, veselí chlapíci, kteří milovali pivo. Olinka se o oba starala, a protože to byla sestřička, dokázala je třeba i vytáhnout po několika schodech. Vypravěč té trojici záviděl radost ze života a vzájemné štěstí.

Leli – Kamarádský Leli vždycky každému rád poradil, i když mnohdy spíš svou pomocí spíš uškodil. Lidem z Kerska vozil svým trabantem suroviny ze zabíječky nebo vejce (obojí skončilo v trabantu a musel se důkladně umýt). Jeho oblíbenou zábavou také bylo pořádání Silvestru u někoho doma. O jednom Silvestru jel na mopedu pro svou dršťkovou polévku, cestou zpátky mu do cesty skočila srna, Leli nechtěl rozlít polévku, a tak nešťastně spadl, že si zlomil páteř a zemřel.

Lucinka a Pavlína – V kerské Hájence byl hostinský Novák, náladový člověk. Když měl dobrou náladu, chystal nabídku šesti jídel, vesele točil pivo a bavil hosty. Když náladu neměl, zavřel hospodu a nikoho nepustil dovnitř. Za ním se jako stín pohybovaly dvě kočky, Lucinka a Pavlína. Velmi ho milovaly a neustále se k němu lísalý. Jednoho se se hostinský Novák rozhodl, že hospodu opustí. Odstěhoval se a obě kočky nechal v Hájence. Noví nájemci kočky vyháněli, takže se chudinky tulily k sobě, aby se zahřály, a pořád marně vyhlížely pana Nováka.

Hostina – myslivci z jedné obce střelili prase a běželi za ním 4 km do vedlejší obce, kde se jim ho v místní škole podařilo dorazit. Pan Janeček, který prase střelil, dal potom dětem výklad o částech těla divočáka. Než dokončil svůj proslov, přišli myslivci z této obce a řekli, že podle mysliveckého práva je prase jejich. Hádku zažehnal paní učitelka, která vymyslela, že by se měla udělat hostina na neutrální půdě v Hájence v Kersku. Jedni myslivci si poručili divočáka nadivoko se šípkovou omáčkou, druzí se zelím a knedlíkem. Pořád mezi nimi ale bylo napětí a málem došlo ke rvačce. Když vstoupil místní policista, všichni se uklidnili.

Pan Lontek – Jednou se za spisovatelem stavil pan Lontek se svými koňmi a dovezl mu schod. Spisovatel netušil, co se schodem, ale pan Lontek se u něj zatím usadil, vypil všechn alkohol a koně

sežrali, na co přišli. Pan lontek vyzvídal, kde chce spisovatel pohřbít na jakou chce smuteční řeč, neustále se zajímal o spisovatelovu smrt. Jeho znamením byl bílý plstěný klobouk, a když ten klobouk ztratil, náhle zemřel.

- **téma a motiv**

téma: zastřelený divočák

motivy: učitelka, ukazovátko, puška, myslivost

- **časoprostor**

prostor: školní třída; chatová oblast Kersko a přilehlé okolí

čas: není patrný; začínající podzim, doba žní; povídky se odehrávají během celého roku

- **kompoziční výstavba**

Kniha se skládá ze 16 povídek.

Povídky jsou rozdělené jen do několika málo odstavců, odstavce jsou velmi dlouhé.

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, soubor povídek

- **vypravěč**

Vypravěčem povídek je sám autor, spisovatel, majitel jedné z chat v Kersku.

- **postava**

učitelka – zpočátku zděšená, že jí do třídy vběhl divočák, poté pohotová

Janeček – myslivec, který objevil a zastřelil divočáka, momentálně zpoceny, rozčilený

- **vyprávěcí způsoby**

Převažuje pásmo vypravěče.

Neznačená přímá řeč paní učitelky: *Prosím vás, když už jste tady, vezměte si ukazovátko a ukažte a řekněte, z jakých částí se skládá takové divoké prase neboli divočák, a vůbec, řekněte nám něco ze života takového prasete...*

- **typy promluv**

pásmo vypravěče v ich-formě

monolog paní učitelky

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

myslivecký slang *kaňour, tlama, tesáky, morda, plec, tesáky*

nespisovná slova *celej, přenosnej, lejtko, štětina, šťastnýmu, kterýho, bysme, nějakýho, takovýho, bejval, kterej*

termín *vepř domácí, divoké prase*

nářeční slovo *štruksky (úzké kalhoty)*

nedořečenost *ty štruksky štětina a blátem...; tak zvolna dochroptěl...; a kde jsou tesáky...*

zdrobnělina *hláskem*

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

epiteton *tepající nohy, zesnulý štětinač*

přirovnání *jako když končí nějaká symfonie v rádiu; jsme stáli, jako bysme vyšli z nějakýho deště nebo sprchy*

eufemismus *zvolna dochroptěl*

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

- 2. polovina 20. století

- narodil se 28. března 1914 v Brně-Židenicích Marii Kiliánové a zemřel 3. února 1997, když vypadl z okna při krmení holubů v nemocnici na Bulovce
- matka se provdala za Františka Hrabala, správce (poté ředitele) nymburského pivovaru, který Hrabala adoptoval
- dětství trávil v Nymburce
- v Nymburce absolvoval jak základní školu, tak reálné gymnázium, poté studoval na právnické fakultě v Praze, kterou dokončil až po válce
- vystřídal řadu povolání, znal velmi dobře různá prostředí, pracoval například jako číšník, výpravčí, skladník, pojišťovací agent nebo jako dělník v ocelárnách
- po roce 1968 mu bylo dočasně zakázáno publikovat, díla vycházela v samizdatu nebo v cizině. Od roku 1975 směl opět volně tvořit a vydávat knihy
- byl zřejmě nejvýznamnějším českým prozaikem

rysy díla:

- do svých děl si vybírá postavy obyčejné, nemocné, smolaře, ztroskotance, na první pohled velice nezajímavé lidi, kteří v životě nic nezažili, ale o životě velmi rádi mluví
- „perlička na dně“ – dobré jádro člověka, např. moudrost, upřímnost, bez ohledu na původ
- pábení, pábitel – Hrabalovy novotvary, zřejmě od slova „bábení“
- „pábení“ – zvláštní druh vyprávění, autentické hovory lidí
- pábitel – vše koná zamilovaně, touží po poznání, je posedlý vyprávěním, určitou činnost dělá se vsí vervou
- osobité nazírání na svět, svérázná poetika
- většina próz nemá souvislý děj (výjimka: *Ostře sledované vlaky*)
- tok více nesouvisejících příběhů najednou = metoda koláže
- výrazné kontrasty
- lidé z okrajových oblastí měst
- erotické motivy, černý humor, groteskní scény
- údajně vše podle skutečnosti (inspirace vyprávěním v hospodách)
- hovorový jazyk

- malá psychologická propracovanost postav – záměrně

- mnohé knihy vyšly nejprve v exilových nakladatelstvích, poté je Hrabal přepracovával

Perlička na dně – soubor povídek

Pábitelé

Taneční hodiny pro starší a pokročilé – celý text je jedna dlouhá věta, ovlivněn moderní prózou

vrcholné období – 70. léta: tzv. nymburská trilogie = *Městečko u vody* = *Městečko, kde se zastavil čas*:

Postřižiny, *Krasosmutnění*, *Harlekýnovy milióny*

- spojující postavou je strýc Pepin, který přijel na 14 dní a zůstal několik let

- vypravěčkou je Hrabalova maminka – paní sládková

Slavnosti sněženek – soubor povídek o obyvatelích chatové oblasti Kersko

Příliš hlučná samota – monolog baliče sběrového papíru Haňti, vzděláván proti své vůli

- **literární / obecně kulturní kontext**

- česká próza 2. pol. 20. stol., oficiálně vydávaná, zakázaná i samizdatová

Oficiálně vydávaná próza po roce 1945:

Vladimír Páral (* 1932, Praha)

- autor období 60.–80. let, po roce 1989 méně výrazný

- chemický inženýr, pracovně spojen se severními Čechami (Ústí nad Labem – zdroj inspirace),
v chemickém průmyslu pracoval 13 let

- žije v Praze a Mariánských Lázních

Černá pentalogie – volný cyklus 5 novel a románů ze 60. let

Veletrh splněných přání, Soukromá vichřice, Katapult, Milenci a vrazi, Profesionální žena

Bílá pentalogie – dosud napsána jen 4 díla

Mladý muž a bílá velryba, Radost až do rána, Generální zázrak, Muka obraznosti

80. léta – romány s prvky sci-fi

Pokušení A-ZZ, Romeo a Julie 2300, Válka s mnohozvířetem

90. léta – pokles kvality, otevřená sexualita (na hranici pornografie)

Dekameron 2000 aneb Láska v Praze, Playgirls, Profesionální muž

Ludvík Vaculík (1926–2015)

- prozaik, fejetonista, pracoval pro firmu Baťa

- studium Vysoké školy politické a sociální, redaktor (Rudé právo)

- autor manifestu 2000 slov

- *Jak se dělá chlapec, Morčata, Rušný dům, Sekyra*

Exilová próza po roce 1945:

Josef Škvorecký (1924–2012)

- prozaik, esejista, překladatel, nakladatel

* Náchod, totálně nasazen v náchodské továrně a Novém Městě nad Metují

- působil ve studentské jazzové kapele

- krátce studoval lékařskou fakultu UK, poté FF UK obor filosofie – angličtina

- r. 1969 odjel přednášet do USA a rozhodl se zůstat v exilu – stal se profesorem v Torontu (Kanada)

- zakladatel exilového nakladatelství 68 Publishers (Toronto)

Zbabělci – první román s postavou Dannym Smiřickým (autorovo alter-ego)

další díly pentalogie s Dannym: *Tankový prapor, Prima sezóna, Mirákl, Příběh inženýra lidských duší*

detektivní prózy – vystupuje poručík Borůvka: *Smutek poručíka Borůvky, Konec poručíka Borůvky,*

Návrat Borůvky, Hříchy pro pátera Knoxe

poezie: *Nezoufej!, Dívka z Chicaga, Blues libeňského plynojemu*

Milan Kundera (1929–2023)

- básník, dramatik, prozaik, esejista, překladatel

- členem komunistické strany – vyloučen

- studoval literární vědu a estetiku, přestoupil na FAMU – režie, scenáristika

- žije a píše ve Francii

- poezie: *Monology, Člověk zahrada širá*

- hry: *Jakub a jeho pán, Majitelé klíčů, Ptákovina*

- povídky: *Směšné lásky*

- romány: *Nesnesitelná lehkost bytí, Zrazené testamenty, Žert, Život je jinde, Valčík na rozloučenou*

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí, předlouhá souvětí navozují dojem záznamu proudu myšlenek

- **vysvětlení názvu díla:**

Slavnosti sněženek – podle drobné zmínky v povídce *Slavnost sněženek: Ale já tam rád chodím a tančím na jaře a někdy i teď, víte, v minulém století byl takovej krásnej zvyk, že lidé na jaře vyšli pod starý duby a dívky za zvuků hudby se zdobily sněženkami a pak tančily pod těmi prastarými dubisky?*

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Tematika mírně bláznivých osob je stále aktuální, téměř každý při bližším zkoumání vykazuje nějaké známky nenormálnosti.

- **pravděpodobný adresát:**

Milovník Hrabalova stylu, tedy zdatnější čtenář, kterému nevadí předlouhá souvětí a lyricko-epická vyprávění.

- **určení smyslu díla:**

Seznámit čtenáře s neobyčejně obyčejnými lidmi, kteří obývají osadu Kersko.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Soubor poprvé vyšel v roce 1978. Kompletní soubor povídek vyšel až po roce 1993 v souborném díle Bohumila Hrabala.

- **tematicky podobné dílo:**

Kterákoli jiná Hrabalova kniha, ve všech jsou zpodobněni pábitelé.

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramaturgií:**

Film *Slavnosti sněženek* obsahuje pouze některé motivy obsažené v povídkové knize. Je tu např. pán, který sbíral všechno možné (povídka *Pan Metek*) nebo restaurace se zamilovanými manželi (povídka *Hostinec u Bernarda*). Povídka *Hostina* je ve filmu zobrazena celá.